

udeležen pri panamski aferi. Glede te krive obdolžitve je francoska vlada veleposlanika prosila oproščenja in je dotičnega časnikarja kratko in malo iztirala iz Francije.

Vatikan in Francija. — Na mnoga vprašanja, ki se zadnji čas zaradi francoske panamske afere pojavljajo, se je sv. oče papež Lev XIII. v nekem pismu na grofa Muna odločno izrekel za to, da naj se vsakdo spoprijazni s sedanjo vladno obliko na Francoskem, to je z republiko. Ta edina je po mnenji papeževem zmožna vzdržati na Francoskem red. Papež priporoča vsem, da se odločno upró vsakovrstnim nasprotnim agitacijam.

Vatikan. — Dne 16. t. m. je bil konzistorij, pri katerem je sv. oče papež imenoval 14 kardinalov, mej njimi dunajskega nuncija monsignora Galimbertija in ogerskega primasa monsignora Vaszaryja. V svojem govoru spominjal se je papež svojega škofovskega jubileja, katerega letos obhaja in je zahvalil Boga, da mu je istega pripustil obhajati.

Francija. — Novo ministerstvo sestavi je po velikem trudu Ribot. — Zborničnim predsednikom voljen je Kazimir Perier. — Zadnji čas napadajo vse križem predsednika Carnota, rekoč, da je sokriv panamske afere. Govori se, da najbolj rujeta proti njemu ravno odstranjeni predsednik zbornični Floquet in bivši vojni minister Freycinet. Sama sta prišla ob veljavo in hočeta tudi druge ob veljavo spraviti. — Republikanski senatorji pozvali so ministerskega predsednika Ribota, da stori vse potrebno in varuje čast razžaljenega republikanskega predsednika Carnota.

Rusija. — Witte je imenovan finančnim, Krivošajn pa prometnim ministrom. — V svojem poročilu poudarja finančni minister težavni položaj države, katerega je povzročila slaba letina in kolera, upa pa na boljšo bodočnost. Svoj program razvijajoč pravi Witte, da izdatkov za povzdigo trgovine, industrije in poljedelstva ni znižati, da jih je pa za zgradbe železnic in luk treba zvišati. Davki zvišali so se za $24\frac{1}{2}$ milijonov. Konečno poudarjal je Witte tudi miroljubivost Rusije.

Rusija in Nemčija. — Carjevič obišče te dni Berolin in namerava ondi nad teden dnij ostati. Na posebno povabilo cesarjevo nastanil se bode carjevič v kraljevskem gradu in ne pri ruskem veleposlaniku, kakor po navadi. Temu carjevičevemu obisku sicer ne pripisujejo nobene politične važnosti, vendar pa vse sklepa iz tega obiska na prijazne odnose, ki so mej ruskim in nemškim dvorom.

Bolgarija. — Proti premembi ustave je odločno eksarh Josip. — Cankov in Stančev izdala sta na narod manifest, v katerem protestujeta proti premembi ustave. Ta manifest poslal se bode tudi vsem velevladnim. Turčija smatra vsled nekega vprašanja ruske vlade premembo ustave za notranjo stvar Bolgarije.

Srbija. — Vsled samooblastnega postopanja liberalne vladine stranke postajajo razmere v Srbiji vedno resnejše. V Semendriji, Čačku in Zajčarji, kjer so pri občinskih volitvah zmagali liberalci, bili so že resni izgredi. Več je ranjenih in nekaj mrtvih. — Vlada dala je zapreti že več radikalnih vodij, da tako zapreči pri bodočih volitvah v skupščino še večje izgrede. — Radikalni listi pozivljajo ljudstvo k vstaji in zahtevajo od višjega sodišča, pri katerem so sami radikali, da proglasi podaljšano carinsko pogodbo z Avstrijo za neveljavno.

Obrtnija.

Vspehi ameriških delavcev v primeri z evropskimi.

Iz ameriških uradnih podatkov povzamemo zanimive podrobnosti o porabi in vspehih ameriških človeških de-

lavnih sil. Ti podatki pričajo, da je človeška delavna moč v Ameriki večinoma cenejša, nego v Evropi, čeravno so plače delavcev zdatno večje nego pri nas! To je na prvi pogled neverjetno, a vendar je istina, kar pričajo uradne številke in poznavatelji ameriških obrtnih razmer. Podjetnika stane na pr. človeška moč, ki natké 100 vatlov (jardov) navadne pavolnate tkanine, na Francoskem 3 franke 40 centimov, na Nemškem in v Švici 3 franke, na Angleškem 2 franka in 75 centimov, v Ameriki pa samo 2 franka. Vzrok temu je, da opravlja v imenovanih evropskih državah jeden delavec samo dve do tri statve, a Ameriki pa šest do osem statev.

Jednako znajo amerikanci izkoristiti stroje pri železni obrti. Jeden delavec zadostuje tam za več mašin in zato sam zasluži neprimerno več, nego njegov tovariš v Evropi, podjetnika pa produkt konečno vendar manj stane.

Lep dokaz naše trditve nam podaje tudi ameriška industrija, ki se peča z izdelovanjem ur. V jedni izmed večjih tovarn, ki producira znane „Waterbury-ure“, zasluži delavec povprečno vsak teden po 53 frankov, to je skoraj štirikrat toliko kot v sorodnih evropskih fabrikah. Ona tovarna ima 420 delavcev, med temi polovica žensk; vsak teden izvrši 9000 stenskih ur, katere prodaja trgovcem po $7\frac{1}{2}$ frankov. Tovarna naredi torej v jednom tednu za 67.500 frankov stenskih ur. Delavske plače pa znašajo v tem času samo $53 \times 420 = 22.260$ frankov, čeravno su tako visoke. Povprečno stane toraj delavska moč pri vsaki izdelani uri $2\frac{1}{2}$ franka, to je tretjino prodajne cene. V Črnem lesu na Nemškem se pa računa delavna sila pri vsaki uri na najmanj tri petine prodajne cene!

Omenjena uradna poročila imajo tudi zanimive podatke o drugih obrtnih razmerah, ki so nastale pod vplivom pare, mašin in razdelitve dela. Čeravno je velika razlika med nekdanj in sedaj vsakemu znana, nas vendar določene številke močno iznenadijo. Poprej je na pr. navaden tkalec izdelal vsak teden 42 do 48 jardov širtinga, sedaj pa naredi na teden 1500 jardov tega blaga!

Oficijalne številke dokažejo nadalje, da zadošča danes 600 delavcev za izdelovanje iste množine kmetijskega orodja, katerega je pred 20 leti izdelalo 2145 delavcev.

Za transport onega blaga, ki ga danes prevozijo ameriške železnice s pomočjo 250.000 delavcev, bi bilo poprej treba 13 milijonov ljudi in 51 milijonov konj. Letni troški ameriških železnic znašajo sedaj 3000 milijonov; poprej pa bi tak promet stal vsaj 55000 milijonov!

Tako vidimo, da izkoriščenje 'mašine koristi podjetniku in delavcu; prvemu daje večje dobičke, drugemu pa večje plače, kar je za nas v prvi vrsti zanimivo. Mašin ne moremo odpraviti iz sveta in vse tožbe naših delavcev, da jim mašine škodujejo, so žalibog zastoj. Treba je v tem slučaju posnemati ameriške razmere in mašine bolj izkoriščevati, nego se godi v stari Evropi.